Glas zaveznikov

Leto II - Št. 306 — *Informacijski dnevnik A. I. S.* — Cena 4 lire

TRST, ponedeljek 17. junija 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 - Telefon št. 93354 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

Prisrčno ozračje ob srečanju 4 zunanjih ministrov

Določitev dnevnega reda

Danes popoldne drugo zasedanje

PARIZ, 17. junija — **Prvo zasedanje štirih zunanjih ministrov v Luksemburški palači v Parizu v soboto popoldne je trajalo 25 minut. Prihodnje zasedanje so določili, kot poročajo iz pooblaščenih virov, za danes popoldne ob 16. uri.**

Prvi je prispel v Luksemburško palačo pol ure pred začetkom zasedanja britanski zunanji minister Bevin. Pet minut kesneje se je pojavil sovjetski zunanji minister Molotov, ameriški zunanji minister Byrnes pa je prispel tri minute pred četrto uro, časom, ki so ga bili določili za uradni začetek konference, ki pa se je dejansko začela s četrturno zakesnitvijo. Bidault je prispel s triminutno zamudo.

Prvo zasedanje je bilo v salonu Victorja Hugoja. Molotov je smehljaje se pozdravil britanskega zunanjega ministra Bevina, mu stisnil roko in v ruščini šaljivo dejal: «Korotko (naredimo kratko). Bevin je z nasmehom odgovoril: «To je dobra misel». Byrnes se je z veseljem pridružil Molotovljevemu nasvetu. Motovljeve kretnje in besede so izražale splošno prisrčno ozračje, v katerem so se sestali zunanji ministri. Ob 16,15 so fotografi in novinarji zapustili dvorano in vrata so se zaprla.

Do začetka zasedanja zunanjih ministrov še ni bilo nikakega znaka o novem poizkusu, da bi načeli vprašanja, ki doslej še niso bila rešena in ki groze Evropo razdeliti v dve politični in gospodarski področji. Molotov in Byrnes še nista odkrila svojih kart, četudi sta prišla na konferenco s kompromisnimi predlogi.

Dopoldne so se sestali namestniki zunanjih ministrov. Preučili so nekatere bistvene točke mirovne pogodbe z Italijo. Poleg tega so pripravili za svoje šefe poročilo o delu do zadnjega trenotka. V času med prvim in sedanjim zasedanjem zunanjih ministrov so se namestniki zunanjih ministrov sporazumeli o glavnih točkah mirovne pogodbe s Finsko, katere načrt dobiva zdaj dokončno obliko. Uspešni so bili tudi v pogledu formuliranja določb za demilitarizacijo Aalandskih otokov. Britanska vlada je prvotno želela, da bi te otoke demilitarizirali na podlagi konvencije iz leta 1921, pri kateri pa Sovjetska zveza ni bila udeležena. Sovjetsko stališče je bilo, naj bi demilitarizacijo izvedli na podlagi sovjetsko-finskega dogovora iz leta 1940. Zdaj so se dogovorili, da se bodo poslužili enostavnega načina in se ne bodo sklicevali na nobeno konvencijo.

Štiri točke

Na sobotnem zasedanju so se štirje zunanji ministri pogodili, da bo njihov dnevni red obsegal naslednje štiri točke: 1. mirovne pogodbe z Italijo, Romunijo, Bolgarijo, Madžarsko in Finsko, in sicer po gornjem vrstnem redu; 2. Nemčijo; 3. avstrijsko vprašanje, pri čemer bodo razpravljali tudi o osnutku pogodbe, ki so ga na prejšnjem zasedanju predložile Združene države; 4. razpravo o političnem položaju v Italiji.

Zadnjo točko — razpravo o političnem položaju v Italiji — so dodali na Molotovljev predlog. Molotov je namreč obtožil italijanske monarhiste, ki jih je označil za filofašiste, da niso hoteli sprejeti glasovanja naroda v korist republike. Trdil je, da imajo narodi, ki so podpisali moskovsko izjavo z dne 1. novembra 1943 in spremembo premirja z Italijo dolžnost, da podpro v Italiji demokratski režim.

Ko je Molotov predlagal razpravljanje o italijanskem političnem položaju, je obrazložil, da pomeni njegov predlog predvsem zahtevo po neposrednih podatkih od dveh sil, ki sta v neposrednem stiku z vprašanjem. Dal je razumeti, da bi utegnil biti potreben nastop Sveta zunanjih ministrov, ki bi preprečil, da bi se italijanski položaj izprevrgel v državljansko vojno.

Bevin je sprejel Molotovljev predlog in omenil, da se ne brani razpravljati o italijanskem političnem položaju, če bi prej razpravljali o pogodbi z Avstrijo. Isto je izjavil Byrnes, dodal pa je, da je mnenja, da ima italijanska vlada na podlagi obvestil nadzorstvo nad položajem. Izjavil je, da zaradi tega ni razloga, da bi morali razpravljati o italijanskem položaju pred drugimi vprašanji.

Molotov je na to pristal, pridržal pa si je pravico, da vprašanje predloži v katerem koli trenotku, če bi morebitni razvoj zahteval takojšnjo razpravo. «Položaj v Italiji — je izjavil — je postal zaradi monarhističnih in filofašističnih demonstracij, ko se je narod že izrazil za republiko, nevaren».

Proti koncu zasedanja je Molotov stavil predlog, naj bi pred dokončno izdelavo pogodbe v pogledu gospodarskih določb vprašali za svet Italijo samo. Bevin je izjavil, da bi položaj lahko postal zelo zamotan, če bi se z Italijo posvetovali prej kot z 21 narodi, ki bodo sedeli za mirovno mizo. «Poleg tega — je dodal — kaj lahko vprašamo italijansko vlado? Ali jo morda lahko vprašamo, ali je pripravljena plačati vojno odškodnino?» Byrnes je bil zelo kratek. Pripomnil je, da morajo ministri pred razpravo o pogodbi z Italijo preučiti poročilo namestnikov zunanjih ministrov.

«Timesov» dopisnik piše iz Pariza: «Po prejšnji neuspeli konferenci menijo, da bodo tokrat razgovori v tem ali drugem pogledu odločilni. Uspeh sedanje konference bi pomenil zavrtje separatizma, nadaljnji neuspeh pa neizbežno delitev Evrope. «Isti dopisnik poroča, do so namestniki zunanjih ministrov v soboto popoldne pripravili osnutek pogodbe z Italijo, ki so ga predložili v preučevanje zunanjim ministrom. Dokončali so že velik del pripravljalnega dela. Sporazum so dosegli o nekaterih manjvažnih vprašanjih. O bodočnosti italijanskih kolonij o vprašanju Julijske krajine in o vojni odškodnini pa so namestniki predlagali ministrom predloge, ki so različni in težki. Molotov je vztrajal, da se morajo zunanji ministri o teh treh osnovnih vprašanjih sporazumeti prej, preden bi osnutek mirovne pogodbe predložili mirovni konferenci.

Italija bo predložila konferenci štirih zunanjih ministrov novo spomenico, ki se tiče vprašanja zahodne meje. Nanaša se na vprašanje Moncenisia. Spomenico bo predložil italijanski veleposlanik Lupi di Soragna, ki je izjavil, da je omenjeno razvodje največje zemljepisne in zgodovinske važnosti. Namignil je tudi na različne francoske zahtteve. Pri vprašanju gre v glavnem za rešitev hidroelektričnih naprav. Italija predlaga «status quo».

Avstrijski kancler Leopold Figl je na predvečer pariške konference v razgovoru z dopisnikom «New York Timesa» izrazil upanje, da bodo ministri «držali obljube», ki so jih dali na moskovski konferenci in bodo» z Avstrijci ravnali kot z osvobojenim narodom». Figl je nato govoril o nameravanem trgovinskem sporazumu s Sovjetsko zvezo. V teku razgovora ni hotel izdati razlogov, zaradi katerih izvaja Sovjetska vlada na Avstrijo pritisk in se je omejil le na izjavo, «da želi imeti Sovjetska zveza v Avstriji trajne gospodarske koristi». Dodal je: «Ne moremo se odpovedati svoji gospodarski neodvisnosti, da bi tako dosegli morebitno trenotno prednost». Sicer pa je poudaril, da si Avstrija želi gospodarski sporazum s Sovjetsko zvezo. Izrazil je upanje, da bodo zunanji ministri opredelili izraz «nemška lastnina» v skladu s potsdamskim dovorom. Dodal je, da usode nemškega imetja v Avstriji ne moreta določiti samo avstrijska in sovjetska vlada. Treba je najti opredelitev, ki bo enako uporabljiva v vseh področjih.

Mednarodni odbor za študij evropskih vprašanj je objavil v soboto izjavo, v kateri predlaga, naj bi nadzorstvo nad Porujem prevzela organizacija ZN. Poročilo pravi, da je nevarnost v tem, ker bi nemška industrija v bodoče v precejšnji meri utegnila tekmovati s trgovino bivših zavezniških držav.

V soboto je prispel v Pariz jugoslovanski ministrski podpredsednik Edvard Kardelj ter člani jugoslovanskega odposlanstva. Njih naloga je, da bodo zunanjim ministrom obrazložili jugoslovansko stališče, če jih bodo k temu pozvali. Nikakega znaka ni, da bi v Parizu pričakovali tudi kakšnega člana italijanske vlade.

V grškem parlamentu je podtajnik grškega zunanjega ministrstva Dragoumis v soboto sporočil, da bo v ponedeljek odpotoval v Pariz. Omenil je, da bo zunanje ministre obvestil, da misli Grčija vztrajati pri svojih zahtevah.

GRŠKI PLEBISCIT BO 1. SEPTEMBRA

Atene, 17. junija

Grški ministrski predsednik Constantin Tsaldaris je predložil zbornici zakonski načrt o razpisu plebiscita za vrnitev Nj. Vel. kralja Jurija v Grčijo». Za dan plebiscita so določili 1. september.

Zakon pravi, da je zbornica sklenila razpisati plebiscit: 1. da naglo vzpostavi v državi ustavni red; 2. da se ravna po volji večine grškega naroda, kakor jo je izrazil pri nedavnih volitvah; 3. da ravna po želji kralja, da se v Grčijo ne vrne prej, preden o tem ne bo svobodno odločil narod.

Ministrski predsednik je izjavil, da vlada meni, da ima zbornica polno pravico pozvati kralja, da prekine svoje bivanje v tujini in osebno prevzame izvajanje kraljevske oblasti v Grčiji. Kljub temu, da vlada to pravico priznava, je vendar sklenila, da razpiše plebiscit. Tako bo ustregla želji, ki jo je izrazil kralj. Upošteva tudi, da bo odgovor grškega naroda pomagal vzpostaviti redno stanje.

PREPREČITEV STAVKE POMORŠČAKOV V AMERIKI

London, 17. junija

Stavko 200.000 pristaniških in pomorskih delavcev v Združenih državah so preprečili. Pričeti bi se morala v petek opolnoči, 15 minut kesneje pa je neki vladni zastopnik sporočil, da so dosegli in podpisali sporazum. Voditelji sindikatov so pozneje izjavili, da bodo na temelju sporazuma dobili pomorščaki mesečno večjo plačo, za 17 in pol dolarja, pristaniški delavci pa povišico 22 centov na uro.

ANDERS OBSOJA POLJSKI REŽIM

London, 17. junija

Kot poroča «BBC», potrjuje neka izjava, ki jo je podpisal poveljnik poljskih sil v Italiji general Anders, znova sovražnosti do sedanjega režima na Poljskem.

Izjava pravi, da si poljski narod ni pridobil svobode, «četudi — da rabimo iste besede — je bil prvi, ki je začel oboroženo borbo proti obema totalitarnima silama, proti nacistom in Sovjetom». Anders dodaja, da bodo Poljaki ostali zvesti svojim zaveznikom tudi proti njihovi volji in da bodo nadaljevali borbo neglede na sedanje pogoje.

SPORAZUM NA KITAJSKEM

Sanghaj, 17. junija

Na podlagi poročil kitajskega tiska, ki prihajajo iz Nankinga, je razvidno, da sta maršal Čankajšek in komunistični general Čou En Lai v soboto zvečer podpisala nov sporazum za prenehanje sovražnosti od 15. junija do dneva izdelave bodoče trajne mirovne pogodbe. Čeprav vsebina pogodbe ni v celoti znana, menijo, da so pri pogajanjih premagali mrtvo točko med osrednjo vlado in komunisti.

Uspeh pogajanj s komunisti je v veliki meri plod posredovanja generala Marshalla.

Leta 1943 je obvestil Britance o bombi V1

Mihajlovič odklonil pričevanje Američanov

BBEOGRAD, 17. junija — V soboto je Draža Mihajlovič pred sodiščem izjavil, da je že l. 1943 poslal Britancem informacije o nemški raketni bombi V 1; to je bilo torej leto dni prej, preden se pričeli napadi s tem orožjem. Dasi je zanikal, da bi osebno sodeloval s sovražnikom, je vendar priznal, da so imeli nekateri četniški poveljniki z Nemci «sporazume».

Javni tožilec je sodišče opozil na to izjavo ter omenil, da je Mihajlovič v petek priznal sodelovanje. Tožilec je izjavil, da je bila sobotna izjava obtoženca «pripravljena». Omenjeno izpoved je obramba mocno izpodbijala.

Obtoženec je v soboto odklonil ponudbo, ki so mu jo brzojavno javili ameriški letalci — bivši člani ameriške misije pri četnikih — ki jih je rešil, da bi zanj pričali. Kljub temu odgovoru, ki je temelji na «načelnih razlogih», je njegov branilec zahteval, da pride do pričevanja teh ameriških državljanov; sodišče pa je predlog odbilo.

Mihajlovič je izpovedal, da kljub temu, da so ga podrejeni poveljniki l. 1944 zaradi sporov zapustili, Američanov ni hotel prositi za letalo, da bi zapustil državo. Izjavil je: «Moji možje bi bili lahko odšli, jaz pa sem rajši ostal v domovini. Nisem hotel postati begunec».

Na nedeljski razpravi so omenili «BBC».

Ko so Mihajloviču predočili, da njegova izpoved o organizaciji «Treh črnih», ki so jo v obtožnici označili kot ubijalsko organizacijo, ne drži, je Mihajlovič dejal, da so jo ustanovili samo zato, da bi «prestrašili Quislinge». Ukaze, katere je zahteval, so sporočali samo zato, da bi ustvavarili «osebnost, ki ne obstoji».

Predsednik: «Torej je bila ta zagonetna osebnost Mihajlovič?»

Mihajlovic: «Da».

Po obtožnici so «Trije črni» napravili seznam žrtev ter so vsakogar, ki je bil označen s črko «Z», usmrtili z nožem. Mihajlovič je rekel, da je izbral to črko zato, ker je «zoprna črka», zanikal pa je, da bi kdaj ukazal umore partizanov ali njihovih simpatizerjev. Priznal je, da je «očistil» nekatera področja, izjavil pa je, da so bili za to tudi drugi načini, kot n. pr. internacija.

STAVKA ATOMIKOV

New York, 17. junija

Prof Federick Joliet in francoska komisija za atomsko silo sta v petek v New Yorku predlagala stavko atomskih znanstvenikov. Znanstveniki vsega sveta naj bi stavkali toliko časa, dokler ne dosežejo sporazuma o mednarodnem nadzorstvu nad atomsko silo. Profesor Joliet, ki je sprožil ta predlog na tiskovni konferenci, je član francoskega odposlanstva pri komisiji Združenih narodov za atomsko silo.

Prof. Joliet je označil stavko le kot zadnje sredstvo, dodal pa je, naj bi bojkot atomskega raziskovanja obsegal znanstvenike v Združenih državah, kjer je raziskovanje najbolj napredovalo, enako pa tudi znanstvenike v drugih državah, kakor v Sovjetski zvezi, kjer je raziskovanje še manj razvito.

VLADNE SPREMEMBE V JUGOSLAVIJI

Beograd, 17. junija

Na predlog ministrskega predsednika je predsedstvo narodne skupščine ljudske federativne republike Jugoslavije z odlokom z dne 13. t. m. sprejelo odstop ministra za industrijo Andrije Hebranga. Minister je odstopil, kot pravi poročilo, iz zdravstvenih razlogov.

Istočasno je predsedstvo z drugim odlokom na predlog ministrskega predsednika imenovalo za ministra industrije dosedanjega predsednika vlade ljudske republike Slovenije Borisa Kidriča.

V petek je bila pod predsedstvom maršala Tita vladna seja federativne ljudske republike Jugoslavije. Na seji so odobrili sledeče zakonske načrte: 1. načrt zakona o državnih nameščencih; 2. načrt zakona o zadrugah; 3. načrt zakona o javnih tožilcih in nekatere predpise gospodarskega značaja.

Na seji so nadalje sklenili, da bodo ustanovili odbor za nadzorstvo nad kinomatografsko industrijo in radiofonsko službo jugoslovanske vlade.

KOMUNISTIČNE SILE OKOLI TSINGTAUA

Sanghaj, 17. junija

Osrednji kitajski poročevalski urad se sklicuje na vest iz Tsingtaua (važno pristaniščе v Santungu) ter poroča, da se je okoli omenjenega mesta zbralo približno 50.000 komunistov. Poročilo pravi, da so nacionalistične čete in mornarica ponoči potopile tri izmed štirih velikih čolnov, ki so skušali izkrcati kumunistične sile v zahodnih predelih mesta.

V Tsingtao, kjer so nastanjeni novi oddelki ameriških mornarjev, je prispel admiral Charles Cook, vrhovni poveljnik VII. brodovja Združenih držav.

BOLGARSKA OPOZICIJA NA ZATOŽNI KLOPI

Sofija, 17. junija

V soboto zvečer so javili, da so razpravo proti 16 voditeljem kmečke opozicije, med katerimi je tudi Dimitrov, ki je trenotno begunec, preložili na 28. junij.

Krajevni opazovalci menijo, da bodo sklicali shode, na katerih bodo padle zahteve po strogih obsodbah.

Zaslišali so že skoraj vse glavne priče. Pričeli so tudi voditelji opozicije kmečke stranke, da bi potrdili, da so bili Dimitrov in ostali obtoženci vedno pripravljeni sodelovati s komunisti in da so gojili prijateljske odnošaje do Sovjetov.

Priče pa, ki jih je predložila vlada, so nasprotno skušale dokazati, da so bili obtoženci vedno antikomunisti.

BRITANSKO-AMERIŠKI RAZGOVORI O PALESTINI

Washington, 17. junija

Na dnevnem redu razgovorov o Palestini, ki bodo med britansko vlado in posebnimi predstavniki Združenih držav v Londonu, bo šest glavnih točk. Razpravljali bodo o sredstvih za pospešitev vselitve 100.000 Židov.

V SREDO BODO IZVOLILI PREDSEDNIKA ČEŠKOSLOVAŠKE

Praga, 17. junija

Dne 19. t. m. bodo na posebnem zasedanju poslanske zbornice izvolili predsednika češkoslovaške republike.

Francija bo v sredo izvolila novega državnega poglavarja

De Gaulle na proslavi v Bayeuxu

PARIZ, 17. junija. — *Francoska ustavodajna zbornica bo v sredo izvolila novega državnega poglavarja ter ministrskega predsednika. Dokler Francija ne dobi nove ustave, bosta obe funkciji združeni v eni osebi. Od komunistične stranke, ki razpolaga s 145 sedeži, je v veliki meri odvisno, če bo novi predsednik republike sedanji zunanji minister in voditelj ljudskega republikanskega gibanja Georges Bidault. Ljudsko republikansko gibanje (napredni katoličani), je v ustavodajni zbornici najmočnejša stranka. Ima 163 poslancev.*

Bidault je pred začetkom konference štirih zunanjih ministrov razen s skrajno desnico razpravljal z voditelji vseh strank, kako naj bi sestavili vlado narodne edinosti, v kateri bi bile zastopane vse stranke od komunistov do zmernih konservativcev, ki jih vodi stari parlamentarec Louis Marin. Komunistična stranka pa je imela sestanek, na katerem je razpravljala o sestavi nove vlade, in kjer govorniki niso zavzeli ugodnega stališča do Bidaultovega predsedništva. Vsi govorniki so naspotovali koaliciji pod Bidaultovim vodstvom in se zavzemali za to, da bi bil ministrski predsednik socialist.

General De Gaulle se je včeraj drugič pokazal javnosti, odkar se je umaknil iz političnega življenja. Udeležil se je svečanosti v proslavo svojega izkrcanja v Franciji dne 14. junija 1944, ki je bila v kraju Bayeux v Normandiji. Njegovi adjutanti so že predhodno sporočili, da bo govoril približno 20 minut, da se ne bo dotaknil strankarsko političnih vprašanj, da pa bo razložil svoje stališče o bodoči francoski ustavi. Predhodna napovedovanja so tudi izražala verjetnost, da bo prišlo ob tej priliki do velikih degolističnih manifestacij. V nedeljo zjutraj so podvojili število vlakov iz Pariza v Bayeux, ki je razmerovna majhen kraj, in kjer se lahko zbere na trgu le kakih 3.000 oseb. Povabili so tudi vse diplomatske predstavnike, ki so akreditirani pri francoski vladi, enako pa tudi vse francoske generale, ki so kakor koli prispevali h končni zmagi nad Nemčijo.

JACQUES DUCLOS

Tajnik francoske komunistične stranke, ki noče Bidaulta. Trenotno ima izglede socialist Gouin.

Glavno ravnateljstvo francoske policije je v petek objavilo, da so v kleteh zgodovinskega Château de Cambé v pokrajini Bordeaux odkrili tajno skladišče. V skladišču so našli 40 ton orožja. Dopisnik pariškega «France Soir» iz Bordeauxa poroča, da so v ječi blizu gradu, kjer je zaprtih okoli 1.500 pripadnikov bivše vichyjske milice, ojačili straže. Vendar pa so prišle policijske oblasti do prepričanja, da orožje ni bilo pripravljeno za omenjene zapornike.

ŠVICA PREPOVEDALA IZVOZ OROŽJA

Bern, 17. junija

Švicarska vlada je v soboto obnovila prepoved izvoza orožja in municije, ki je bila v veljavi med vojno.

Kot so javili, je prišlo do tega zato, da preprečijo sumničenja, da se Švica z dobavami orožja vmešava v mednarodna nesoglasja.

AVSTRIJA ZAHTEVA PREMESTITEV BEGUNCEV

Dunaj, 17. junija

Avstrijski zunanji minister dr. Karl Gruber je v petek zvečer izjavil, da je avstrijska vlada poslala zavezniškemu nadzorstvenemu svetu noto, s katero zahteva, da premestijo «displaced persons», ki so zdaj na zahodnem področju Avstrije.

Menijo, da bodo zasedbene sile pristale na avstrijsko željo in da že pripravljajo premestitev omenjenih oseb v Nemčijo.

«ZLATA PUŠČICA» SOVJETSKI LUKSUZNI VLAK

Moskva, 17. junija

Moskovska radijska postaja je javila, da so izročili prometu novi ekspresni luksuzni vlak pod imenom «Zlata puščica».

Vsak oddelek ima avtomatični telefon, s katerim morejo potniki govoriti s katerim koli krajem v državi. Oddelki so poleg tega opremljeni s svileno prevleko in radijskimi aparati.

Po sklenitvi sporazuma med Perzijo in Aserbejdžanom

V pričakovanju volitev

TEHERAN, 17. junija — **Ker je perzijski ministrski predsednik Ghavam Sultaneh dosegel, da je vlada odobrila novi sporazum med osrednjo vlado in Aserbejdžanom, pričakujejo, da bodo zdaj v Perziji razpisali volitve. Dopisnik «New York Timesa» iz Kaira piše, da pričakujejo zunanji opazovalci-strokovnjaki, da se bo pri teh volitvah zelo ojačil položaj sovjetom naklonjene stranke Tudeh. Po najprevidnejših računih menijo, da bi utegnili dobiti stranka Tudeh in «demokratska stranka» 40% glasov. Stranka Tudeh je v zadnjem času precej vplivala na državno politiko. Če bo zvišala število poslancev od 7 na 25, kar pričakujejo, in če bi dobili «demokrati» v Aserbejdžanu večino, bi imel levičarski blok 50 izmed 136 poslancev. O bodočih odnošajih med stranko Tudeh in Piševarijevo demokratsko stranko ni še nikake jasnosti.**

V petek je bila v Tabrisu seja izvršnega odbora aserbejdžanskega narodnega parlamenta. Izvršni odbor je odobril sporazum ter sprejel odstop «ministrskega predsednika» Jafarja Piševarija. Naprosili so ga, naj še nadalje vrši tekoče posle, dokler ne bo izvoljen novi predsednik pokrajinskega sveta, ki bo na podlagi sporazuma nadomestil narodni parlament.

Delegacija, ki je pod vodstvom princa Muzafarja Firouza sklenila sporazum z Aserbejdžanom, se je v soboto vrnila v Teheran. Pred odhodom je Firouz v petek govoril po tabriškem radiu. Dejal je, da je Aserbejdžan s podpisom sporazuma preprečil, da bi se zadeva spremenila v mednarodno vprašanje. Omenil je, da bi bilo dobro, če se tuje države v bodoče ne bi vmešavale v perzijske notranje zadeve. «Rešitev aserbejdžanskega vprašanja — je dejal — dokazuje politično zrelost Perzije. Dokazuje tudi, da Perzija ne potrebuje stražnikov, ki nadzorujejo njene notranje zadeve in vodijo njeno zunanjo politiko».

Glavne točke sporazuma, ki so ga podpisali v četrtek so: Aserbejdžan se odpoveduje zahtevi po avtonomiji, svojim ministrom in predsedstvu v vladi. Nadaljnje važne točke sporazuma so naslednje: perzijska osrednja vlada bo na predlog pokrajinskega sveta imenovala aserbejdžanskega guvernerja; aserbejdžanske vojske ne bodo razpustili, marveč bo podrejena perzijski vojski, dokler ne bo položaja preučila posebna komisija; 75% aserbejdžanskih davkov bodo uporabili za kritje pokrajinskih potreb, ostalih 25% pa bo dobila državna blagajna; Kurdi, Armenci in Asirci bodo imeli iste predpravice kot Aserbejdžanci; v osnovnih šolah bodo poučevali kurdski jezik; vprašanje ženske volivne pravice bodo predložili teheranskemu parlamentu.

Po tabriškem radiu je govoril tudi aserbejdžanski voditelj Jafar Piševari. Izjavil je: «Naša odgovornost je zdaj večja. Doslej smo delali za Aserbejdžan, odslej pa bomo delali za dobrobit vse Perzije».

MONARHISTIČNA RESOLUCIJA

Atene, 17. junija

Okoli sto monarhističnih poslancev zbira med tovariši podpise za resolucijo, ki jo mislijo predložiti zbornici. Resolucija bo zahtevala odpravo ustavnega akta iz leta 1944, na podlagi katerega so bili trije bivši ministrski predsedniki Tsola Tsoglov, Rallis in Logothetopoulos ter drugi ministri in funkcionarji, ki so imeli službene položaje v teku italijansko-nemške zasedbe, obsojeni kot kolaboracionisti.

Indijski Kongres zavrnil predloge za začasno vlado

Podkralj Wavell bo verjetno sestavil vlado vplivnih oseb

NOVI DELHI, 17. junija. — Po informacijah agencije «Reuter» je Kongres v petek zvečer po celodnevnem živahnem razpravljanju zavrnil predlog britanskega odposlanstva za začasno indijsko vlado v njeni sedanji obliki, enako pa tudi predloge o bodoči indijski ustavi.

Kot poročajo, je predsednik Kongresa dr. Maulana Azad v pismu podkralju vikontu Wavellu utemeljil zavrnitev s tem, ker je podkralj v vseh primerih predlagal številčno enako zastopstvo predstavnikov Kongresa in muslimanske zveze, oz. indijskih in muslimanskih slojev.

Izjavil je tudi, da je to zadnja beseda izvršnega odbora Kongresa o predlogih britanskega odposlanstva in da mora odposlanstvo samo napraviti nadaljnji korak.

Dalje poročajo, da je Azad dal razumeti, da je Kongres pripravljen preučiti morebitne nove predloge odposlanstva.

V kongresnih krogih so pred tem govorili, da je Azad na podkraljevo zahtevo po paritetnem predstavništvu odgovoril z novimi predlogi za ustanovitev začasne vlade, v kateri bi imela muslimanska zveza 5, kongresna stranka pa 10 mest.

Britanski odposlanci so odložili odhod, ki je bil določen za nedeljo.

V krajevnih političnih krogih, kjer je stališče kongresa povzročilo veliko pozornost, menijo zdaj, da bo indijski podkralj lord Wavell, ker se mu ni posrečilo, da bi prepričal indijske stranke o potrebi sprejema britanskega načrta za začasno vlado, verjetno opustil misel na vlado, ki bi temeljila na sodelovanju strank. Skušal bo sestaviti vlado oseb, ki najširše zastopajo politične struje države.

BERMUDSKA KONFERENCA

London, 17. junija

V teku tega meseca bo na Bermudskih otokih konferenca parlamentarnih zastopnikov Velike Britanije, dominionov in kongresa Združenih držav. Zastopniki bodo gostje odseka parlamentarnega združenja britanskega imperija na Bermudih.

Britanski parlament bodo zastopali Anthony Eden, minister za preskrbo Wilmot in trije poslanci konservativne stranke. Glavni točki razgovorov bosta: 1) trgovsko sodelovanje in odprava gospodarskih omejitev; 2) sodelovanje in obramba.

Britanske parlamentarne konference sklicujejo že od prve svetovne vojne. Skupnost članov parlamentov britanskega commonwealtha se je tako razvila, da predstavlja njegovo osnovno ustanovo.

Zadnja parlamentarna konferenca je bila leta 1943 v Ottawi. Posebno pomembna je bila zaradi tega, ker se je prvič udeležila delegacija Združenih držav. Besede, ki jih je o konferenci leta 1943 spregovoril senator Warren, bi morale veljati za vse slične sestanke: «Niso iskali ali prevzeli nobene nove obveznosti, dosegli pa so velike uspehe v pogledu medsebojnega razumevanja.»

OBSODBA KOMUNISTOV NA BAVARSKEM

München, 17. junija

Zavezniško vojaško sodišče je obsodilo na štiri mesece zapora pet voditeljev bavarske komunistične stranke, ki so brez dovoljenja odšli na sovjetsko zasedbeno področje v Nemčiji.

VOHUNSTVO V KANADI ROSS KRIV

Montreal, 17. junija

Laburističnega člana kanadskega parlamenta Freda Rossa, ki so ga, kot je znano, aretirali zaradi odkritja vohunske mreže v Kanadi, so v nedeljo spoznali za krivega «zarote», ker je preskrbel Sovjetski zvezi tajne informacije.

Obsodbo bodo izrekli v četrtek. Na podlagi kanadskega zakonika bo sodnik obtoženca lahko obsodil le na največ 7 let zapora.

MUFTI BI SE UMAKNIL V ARARSKO TRDNJAVO

Jeruzalem, 17. junija

Po zanesljivih in verodostojnih arabskih vesteh je jeruzalemski Mufti Hai Amin el Husseini, ki je zdaj v gorah pri Damasku, takoj pripravljen odpotovati v neko trdnjavo kralja Ibn Sauda, ki leži v puščavi Saudove Arabije, ako bi se politični položaj poslabšal.

EMIR ZDRUŽENE LIBIJE

Kairo, 17. junija

Po brzojavki, ki jo je prejel list «New York Times», je Sajed Idris El Senusi, duhovni vodja Senusijev in bivši glavar Cirenajke, dal ze tretjič v 25 letih razumeti, da bi bil pripravljen sprejeti emirat združene Libije. Zdaj se pripravlja na odhod iz Kaira. Obiskal bo ozemlje, ki je nekdaj pripadalo Italiji in kateremu je nekdaj vladal.

KULTURA

«RAZGLEDI»

Te dni je izšla 4. (aprilska) številka revije «Razgledi».

Miodrag A. Vasiljevič je napisal razpravico «Za novo glasbeno vzgojo», v kateri odgovarja na vprašanje «Ali je mogoče preorientirati glasbeno folkloro v Sloveniji?» na način, ki dokazuje, da mora imeti precej meglene pojme o slovenski kulturi na splošno ter o našem glasbenem življenju še posebej. Če bi ne bilo tako, bi verjetno ne govoril v tej zvezi o «švabsko-oiganskih kapelah» v Sloveniji, ki so kvečjemu atribut Balkana. Pisec Slovencem svetuje in jih uči, kaj naj vse naredijo, da bodo dvignili glasbeno vzgojo in celo predlaga v ljudskih šolah poučevanje igranja «na nekem pihalu». Mislimo, da ima naša glasbena kultura pač že dovolj staro tradicijo ter je zadosti razvita, da bi potrebovala takšne nasvete.

Danilo Lokar priobčuje nadaljevanje in koneo «Sodnjega dne na vasi». Milko Matičetov daje v sestavku «Scipio Slataper o Slovencih» — po svoji izjavi — nekatere poglede, ki dajejo besedam tržaškega iredentista nov smisel.

France Bevk nadaljuje s spomini «Pot v svobodo». Razgibano popisuje življenje v koncentracijskem taborišču ter omenja, s kakšnimi občutki so interniranci izvedeli za Mussolinijev obisk na jugoslovanski meji: «Politična poteza, seveda — na obeh straneh. Obračalo se nam je od gnusa. Za tako ceno bi bili lahko tudi mi ostali doma.» Da, da, politika je lotrica, tako je dejal Cankar.

Marija Kržič nadaljuje s «Problematiko socialno političnega dela v coni A», Lino Legiša pa opisuje «Najnovejše slovensko slovstvo», v katerem je nekaj stereotipnih pogledov na naše slovstvo. Pisec je hotel ta pregled pokazati «našim Primorcem, da bi videli, kako je šlo pot našega slovstva, odkar se jim je zastran meje in italijanskega fašistovskega nasilja in strahovanja zveza z njim tako pretrgala, da so si mogli le redki in še to zelo nepopolno ustvariti sliko o njem». Bojimo se, da bo ta slika ostala še vnaprej tako nepopolna in meglena. Nepazljivost, tiskarski škrat, ali pa e kakšni drugi škrati so namreč povzročili, da je Legiša na poti «izgubil» nekaj imen, ki so bila v medvojnih letih dokaj pomembna za slovensko slovstvo. Zdi se nam, da je pisec podoben kmetu, ki v jesenskem vetru nosi steljo s hriba: od časa do časa mu veter odnaša suhe liste iz koša. Kaj vsega ne naredi takšen veter!

V zadnjem desetletju smo doživljali nekaj podobnega, da so v raznih glasbenih ali literarnih pregledih «izgubljali» različna imena. Mendelssohn in Heine sta se kar nekam izgubila; še celo spominske plošče na rojstnih hišah in spomeniki so se več ali manj javno «izgubljali». Kako smo že tedaj govorili in pisali?

Pesmi priobčujejo Gema Hafner, Ludovika Kalan, Milka Klinar in Andrej Budal.

V «Obzorniku» sodelujejo Andrej Budal, dr. Ivan Marija Čok, dr. Vinko Rapotec, Jože Pahor, Hy. in Nada Gabrijelčičeva.

Naročite se lahko na «Razglede» v Trstu, via Ruggero Manna 29. Na leto stanejo 300 lir, v Jugoslaviji 150 din, posamezna številka 30 lir. P. B.

SOC. POLITIKA

KONFERENCA IZVRŠNEGA URADA SVETOVNE SINDIKALNE ZVEZE

Danes se je v Moskvi začela konferenca izvršnega urada svetovne sindikalne zveze in bo trajala do 19. junija.

Izvršni urad in izvršni odbor bosta razpravljala o številnih aktualnih vprašanjih, med katerimi so: obisk svetovne sindikalne zveze v Nemčiji in odnosi med zvezo in nadzorstvenim zavezniškim svetom v Berlinu; o predstavništvu svetovne sindikalne zveze pri organizaciji Združenih narodov; o sestavi glavne delavske zveze v Grčiji in o sodelovanju komisije svetovne sindikalne zveze pri tem vprašanju; končno bodo razpravljali ukrepih za boj proti Francovo fašističnemu režimu v Španiji.

Poleg teh vprašanj bo izvršni odbor razpravljal o vprašanjih organizacije, izmed katerih je najvažnejše vprašanje notranja sestava svetovne sindikalne zveze in podrobnosti o sestavi industrijskega oddelka pri omenjeni zvezi.

Izvršni odbor bo preučil delovni načrt svetovne sindikalne zveze in bo zavzel stališče do obiska njene delegacije na Japonskem, o vprašanju pomoči, ki jo je treba nuditi sindikalnim organizacijam v kolonijah, o obrambi sindikalne svobode in o ustanovitvi sindikalnih središč.

Udeležencem konference izvršnega odbora svetovne sindikalne zveze bo med njihovim bivanjem v Moskvi dana možnost stopiti v stik s tovarnami in kulturnimi ustanovami ter javnimi uradi prestolnice; imeli bodo tudi možnost razgovorov z moskovskimi sindikalnimi zastopniki.

Iz Milana je v petek odpeljal posebni vlak s sicilijanskimi rudarji, ki gredo v Belgijo. Drugi transport je določen za 18. t. m.

Britanija izdeluje preproge

V Angliji so prvi začeli izdelovati preproge s stroji. Proti koncu prejšnjega stoletja je Anglija izvozila vsako leto za 1 milijon funtov tovarniških preprog. Na sliki vidite preproge, ki prihaja jo iz stroja v kraju Axminster.

ZANIMIVOSTI

V Londonu so objavili «Belo knjigo», ki vsebuje načrte za razvoj kolonijalne uprave in prilagoditve modernim pogojem.

• • •

V Burmi so aretirali budističnega duhovnika Pongyua Naudya, ki je naščeloval japonski vohunski službi in je mož, ki so ga v severni Burmi med vojno najbolj iskali. Po zasedbi so ga že zaprli, a mu je uspelo pobegniti.

• • •

Vojašnice v Wingatu pri Kairu, ki so jih imele zasedene britanske čete, so izročili egiptovski vojski. To dejstvo so potrdili na poveljstvu britanske vojske v Egiptu in ga imajo za izvršitev britanskih obljub za izpraznitev Egipta.

• • •

Predsednik Truman in zunanje ministrstvo sta potrdila, da bodo vrnili glavna dela nemške umetnosti, ki so trenotno v Washingtonu, kamor so jih prenesli, da bi jih rešili v teku in neposredno po koncu vojne, nazaj v Nemčijo.

• • •

V ekspresnem vlaku Pariz-Henday je nenadoma umrl španski poslanik v Parizu markiz de Zahara. Našli so ga mrtvega v njegovem oddelku, ko se je vlak ustavil v Daxu, v bližini Biaritza. Vzrok smrti še ni ugotovljen.

• • •

V Hamburgu so objavili, da je policija zaplenila izvestno število tiskarskih strojev tajnih tiskarn, ki so jih uporabljali za tiskanje živilskih nakaznic. Živilske nakaznice so bile ponarejene tako spretno, da jih prodajalci živil ni so mogli spoznati.

• • •

Papež je odobril in potrdil odredbo, ki odreja izobčenje duhovnika Ferdinanda Tartaglia, dodeljenega parmski škofiji, a bivajočega v Firencah. Temu duhovniku so že prepovedali nošnjo duhovniških oblačil zaradi obtožbe, da je širil z besedo in pisanjem lažne nauke in krivo vero. Ker je vztrajal v svojem zadržanju, so ga zdaj izobčili iz cerkve.

• • •

Vseučilišče v Rochestru je podelilo častni doktorski naslov znani avstrijski znanstvenici dr. Lisi Meitzerjevi, katere delo v fiziki je mnogo prispevalo pri razvoju atomske sile.

• • •

Iz Španije je odpotovalo na ameriškem parniku «Marine Perch» v Nemčijo 342 Nemcev, ki so se dali internirati v Španiji za časa padca Francije; med temi osebami je 71 vojakov in finančnih stražnikov, nekaj profesorjev ter poslovnih ljudi.

• • •

V Lodzu je bil prvi kongres esperantistov; udeležilo se ga je 50 delegatov. Med udeleženci sta bila tudi Wanda in Ludvik Samerhoff, sestra in nečak pobudnika esperantstva Ludvika Samerhoffa.

• • •

Pri letalski nesreči, ki se je pripetila 50 km severno od Lagosa v južni Nigeriji, je bilo 22 mrtvih.

• • •

Danska policija je uvedla po vsej državi strogo preiskavo, da bi odkrila sled za 500 ročnimi bombami, ki so jih odnesli iz nekega bivšega nemškega skladišča jugozahodno od Fance, v bližini Esbjerga. Ni izključeno, da so bombe odnesli filonacistični elementi.

KMETIJSTVO

RUTABAGA

Rutabaga je pri nas malo znana rastlina za krmljenje, ki pa zaradi svojih dobrih lastnosti brez dvoma zasluži, da jo preizkusimo in da jo pridelujemo v večjem obsegu. V videmski pokrajini se je v zadnjih letih dobro obnesla; na površini ene njive so pridelali 70 do 80 stotov korenin in razen tega še precej listov.

Rutabaga je križnica, ki napravija podolgovate ali okrogle, rumene in bele korenine, ki se razvijajo kakor pri pesi deloma nad zemljo, so pa neprimerno bolj redilne od nje. Rastlina je proti mrazu zelo odporna in se razvija tudi pri zelo nizki toploti. Zato jo lahko spravljamo sproti in kadar jo potrebujemo.

Sejemo jo lahko od junija do avgusta, in sicer tako, da pomešamo seme, ki je zelo drobno med pesek. Za en hektar površine rabimo približno 5 do 6 kg semena; dobro se obnese setev v luknjice oddaljene 25 do 30 cm v eni vrsti, te pa morajo biti oddaljene 50 do 60 cm. Rastlina se najbolj razvija v začetku prvega mraza in jo začnemo spravljati običajno meseca decembra.

JUL. KRAJINA

Zvišanje pokojninskega sklada
Pomoč brezposelnim in jetičnim

Trst, 17. junija

Da bi preskrbela posebne sklade za zvišanje pokojnin, za podpore brezposelnim in za nakazila jetičnim, je izdla Zavezniška vojaška uprava ukaz št. 150.

Ta ukaz pojasnjuje in dopolnjuje Splošni ukaz št. 47 ter ukaze št. 102, 103 in 104 ter določuje prispevke vsake delavske kategorije. S tem ukazom je določena odgovornost delodajalcev, nadalje rok, v katerem je treba plačati dodatne podpore in določba, ki povišuje takse za podpore s 3 na 5 odstotkov. Končno določa ukaz, da pripada plačevanje poviškov samo na delodajalce; v nobenem primeru plačilo ne sme biti prenešeno na delavca ali odšteto od njegove plače.

Avtomobilska dovoljenja

Trst, 17. junija

Zavezniška vojaška uprava poroča:

Vsa avtomobilska dovoljenja, ki zapadejo 30. junija 1946, bodo avtomatično veljala do 31. julija 1946. Isto velja za Gorico in Pulj.

Vozila, ki zapuščajo Julijsko krajino, si morajo nabaviti podaljšanje za svoja dovoljenja s prošnjo, ki jo je nasloviti na:

Trst, transportni oddelek V. G. P. F., justična palača;

Gorica, Pulj: v prostorih urada za omenjena dovoljenja;

Odrezke za izdajo goriva za mesec julij bodo izdajali interesentom na podlagi prošnje omenjeni uradi.

GOSPODARSTVO

OBNOVA V EVROPI - ČEŠKOSLOVAŠKA

Ves svet se zanima za velikopotezen načrt o obnovi, katerega si je postavila Češkoslovaška, — načrt, ki obsega industrijo, poljedelstvo, gradnje poslopij, šolstvo in javno prosvetno delo. Seveda je mnogo prezgodaj — nekaj let prezgodaj — za napovedi, v kakšni meri bo izvedba tega načrta uspešna; ali ne bo izpolnil nad v nekaterih točkah in v tem primeru, v katerih; kar pa je glavno, ali ne bo češki narod, ki si je postavil tako velikanski načrt v primeri s svojimi silami, prisiljen odreči se svojih osebnih svoboščin.

Odkar si je po premirju leta 1918 ustvaril svojo neodvisno državo, je bila njihova država demokratična tako po obliki vladavine kakor po svojem prosvetnem ustroju. Toda druga svetovna vojna je uničila Češkoslovaško prav tako kot druge evropske države. Od leta 1938 naprej so nacisti postopoma preplavili deželo, dokler niso meseca marca 1939 bili tako predrzni, da so poglasili Čehe za drugorazredne državljane v njihovi državi. Spet so ustanovili mnogo izmed veleposestev prejšnjih plemenitašev in zaplenili mnoga važna industrijska podjetja. Vse, za kar so se Čehi dolgo časa mučili, so porušili v nekaj mesecih.

Toda Češkoslovaška ni trpela samo duševno. Podobno kakor mnoge druge države v Evropi v času vojne je morala prenašati takšne nesreče kot so glad, mraz, pomanjkanje stanovanj, zdravniške pomoči in tople obleke.

Ko se je vojna leta 1945 končala, je bila Češkoslovaška ena izmed dežel, za katere je prevzela odgovornost ustanova UNRRA. Češkoslovaška je nujno potrebovala pomoč, toda prav tako je bilo pri Poljski, Jugoslaviji, Italiji, Grčiji in drugih državah na svetu. Ko se je znašla pred tem obupnim pomanjkanjem milijonov ljudi, ki so zahtevali živež, obleko, zdravila, premog, stanovanja, vse stvari, ki napravijo življenje ne udobno, ampak znosno — tedaj je UNRRA dodelila Češkoslovaški primeren delež tega, s čemer je razpolagala. V začetku je bil živež najpotrebnejša stvar. Prebivalstvo vse Češke je trpelo izvestno pomanjkanje prehrane. 60 odstotkov otrok je bilo zelo izstradanih; 40 odstotkom je grozila jetika.

Živež so jim dodelili. Živež je prispel v Evropo. Toda tu je mahoma nastopila obupna težava, ki je zavlekla razdelitev živil. 700 železniških mostov je ležalo v dolinah, preko katerih so se prej ponosno dvigali. Od železniških tovornih vozov je ostalo manj kot tretjina, ki so bili še sposobni za promet. Ker pa še vseh teh nadlog ni bilo zadosti, je primanjkovalo še premoga. Meseca oktobra 1945 so obtičali zaradi pomanjkanja premoga vlaki dobav ustanove UNRRA v Romuniji in na Madžarskem.

Prevozne težave so olajšali šele, ko so odprli meseca oktobra plovbo po Donavi, ki so jo pa pozneje spet prekinili. Pristaniški v Hamburgu in Bremenhavnu sta začeli sprejemati pošiljke za Češkoslovaško in jih odpošiljati v obsegu 60.000 ton mesečno naprej. Od tega trenutka je začela pritekati v deželo velika reka živil in obleke — 156.000 ton živeža in 14.600 ton oblek in tekstilnega blaga — po stanju ob konou leta. Živež je stal na prvem mestu, takoj za njim so tesno sledile dobave za poljedelstvo. Tem je sledilo nekaj lokomotiv, tovornih avtomobilov in priklopnih vozov — približno 4.000 v prvih treh mesecih — za olajšanje prometnih težav. Obnova industrijske opreme je bila tudi na prvih mestih na seznamu dobav; te dobave so dosegle 36.400 ton v četrtletju. Zelo potrebne dobave zdravil in zdravniško osebje je tudi prispelo v deželo. Med tem je bila popolna oprema za dve bolnišnici, ki sta imeli po 1.000 bolniških postelj. To je bil presežek iz ameriških vojaških zalog, ki je obsegal zimnice, odeje, rjuhe, popolne laboratorije, operacijske dvorane in rentgenske naprave.

Tako se je Češkoslovaška dvignila iz suženjstva in trpljenja, ki je v njenem primeru trajalo šest let. Toda s tem trpljenja še ni bilo konec. Zaradi usodne suše leta 1945, ki je uničila posevke v vseh sredozemskih deželah, Češkoslovaški še vedno primanjkuje živeža. Se vedno potrebuje poljedelsko orodje, umetna gnojila, avtomobile, premog in vse vrste blaga, kar ji je UNRRA obljubila dobavljati. Toda narod je prebolel tisto obdobje obupa, ko je vse, kar ga je skrbelo, bilo vprašanje, kje bo dobil prihodnji grižljaj za sebe in svoje otroke. Zdaj so njihovi pogledi obrnjeni v bodočnost, delajo načrte za svojo deželo, kot so jih delali pred dvajsetimi leti, da bi postala njihova dežela vzor demokracije, dobrih stanovanj, odličnih šol, sposobnih zdravnikov in uspešne industrije.

Svet lahko samo občuduje odločnost, s katero se je ta majhni narod posvetil urejevanju dežele po odhodu tujega gospodarja. Vlada jim koalicijska vlada, v kateri so vse štiri velike stranke enakomerno zastopane. Eno izmed prvih vprašanj je bilo odločiti o usodi manjšin. Svet se z grozo spominja obupa, propadanja in zmede, ki ga je povzročilo množično izgajanje Nemcev takoj po premirju. To je bil mogoče naravni odgovor Čehov na način, kako so z njimi ravnali Nemci. Vendar pa so bili po sklenitvi Potsdamskega dogovora Čehi zadovoljni s tem, da so zadržali ostanek Nemcev — okoli 2 milijona oseb — na njihovih domovih, dokler ne bo rešeno vprašanje uradne preselitve. Mnogo tisoč Nemcev je že odšlo, kar ni nobena velika pridobitev za Čehe. Kraji v Sudetih so zapuščeni; četudi se Čehi tam počasi naseljujejo, vendar bo preteklo še precej časa, preden bodo ti kraji spet gospodarsko oživeli. Važne industrijske panoge ne bodo mogle proizvajati, n. pr. industrija stekla in tekstilnega blaga, če ne bo ostalo v deželi vsaj nekaj nemških delavcev. Verjetno bodo Čehi uvideli, da morajo zaposliti vse nemške delavce, ki bi bili pripravljeni ostati v deželi.

Vprašanje lastništva v industriji — kar je bilo v resnici važno vprašanje, ker je večina industrije bila v nemških rokah — so rešili s podržavljenjem. Zakon o podržavljenju industrije so sprejeli meseca oktobra 1945, odkar pospešeno izvajajo podržavljenje. Država že nadzoruje premogovnike, elektrarne, železarne in jeklarne, kemične tovarne, industrijo stekla, keramike, papirja in celuloze. Če pogledamo v celoti, so Čehi navdušeni za podržavljenje, četudi so nekateri pristaši opreznejši v ocenitvah, ali je bilo umestno, da so toliko izvedli v tako kratkem času. Prezgodaj je še, soditi o tem po uspehu podržavljene industrije. Češkoslovaško prav tako kot druge industrijske dežele zelo ovira pomanjkanje industrijskih surovin. Večina industrijskih podjetij je odvisna pri obratovanju od dobav surovin in opreme ustanove UNRRA.

Drugo vprašanje, v katerem je Češkoslovaška pokazala večjo sposobnost za ustvarjalno delo, kot katera koli druga dežela v Evropi je vprašanje denarstva. V začetku tega leta so zamenjali ves stari denar, odredili zaporo vseh bančnih računov in izdali nov denar. Od tega trenutka ni mogel nihče dvigniti tedensko več kot določen znesek svojih prihrankov. Zaradi tega so ljudje prisiljeni živeti od tega, kolikor zaslužijo. Ne morejo trošiti svojih prihrankov. Ti ukrepi so imeli dva zelo zaželena uspeha. Ustavili so porast cen na črni borzi in preprečili tistim, ki so v času tuje zasedbe zaslužili velike zneske, da bi se brezskrbno preživljali.

To je kratka slika današnje Češkoslovaške. Ni popolna. Kako naj bi tudi bila, ko ni ničesar zaključenega, temveč je vse v stanju nastajanja in razvijanja? Nekateri načrti bi mogli propasti. Mnogi bodo gotovo uspeli. Svet opazuje z zanimanjem napore tega mladega naroda, ki se skuša postaviti na svoje noge in zasesti svoje mesto v svetu kot demokratičen narod.

Sovjetske zasedbene oblasti v Avstriji so izročile avstrijski vladi zahtevo o reparacijah, ki jih bo morala Avstrija dati Sovjetski zvezi. Po tem predlogu bi morali vse industrijske stroje in podjetja, ki so zdaj v sovjetskem področju in ki so jih namestili Nemci po priključitvi, zapleniti in jih izročiti v upravo mešane avstrijsko-sovjetske gospodarske družbe. Avstrijske oblasti so na ta predlog izjavile, da bi jim bilo ljubše, če bi o tej zadevi odločili štirje predstavniki zavezniškega sveta za Avstrijo.

Največjo valjarnico Evrope v tovarni «Azovstal» v Sovjetski zvezi so popravili. Ob koncu tega leta bo valjarnica presegla predvojno proizvodnjo. V letu 1948 bo proizvodnja plošč in traverz dosegla 900.000 ton, kar bo zadostovalo za potrebe 5 velikih tovarn, ki izdelujejo traktorje.

V sovjetski Moldaviji grade velike hidroelektrične centrale. Predvidevajo, da bodo še letos zgradili po moldavskih vaseh 13 hidroelektričnih central. Vlada je za letošnje zadevne gradnje odobrila kredit 3 milijonov rubljev.

Izvršni odbor francoske glavnedelavske zveze je soglasno odobril vlogo, s katero zahtevajo 25% zvišanje plač in pokojnin za vse vrste delavcev in uradnikov.

TRST

PRERAČUN TRŽAŠKE POKRAJINE

Brezplačno razdeljevanje živil

Po odobritvi zapisnika zadnje seje je odvetnik Tromba, ki je predsedoval seji namesto inž. Gandusie, prebral pismo s sporočilom predsednika Sveta dr. Palutana, v katerem pravi, da mu je na njegovo vprašanje, če bi bila ZVU pripravljena finansirati zgraditev nekega drugega poslopja, namesto onega v Pierisu, ki bi moglo sprejeti okoli 100 otrok, podpolkovnik Smuts odgovoril, da je ZVU pripravljena preučiti kakršen koli nov načrt.

Svetnik Bracci je v imenu komisije za javna dela predložil Svetu v odbritev novi preračun tržaške pokrajine. Objasnil je razloge, zakaj mora danes pokrajina zahtevati za uravnonešenje preračuna 106 milijonov, medtem ko jih je morala v letu 1946 zahtevati samo 25 milijonov. Svet je novi preračun odobril.

Pri slučajnostih je svetnik Suban vložil predlog, s katerim obrača pozornost ZVU na težak položaj onih, ki so brez strehe in ki so jih težko prizadela bombardiranja.

Ob koncu seje so sporočili, da bodo čez nekaj tednov s pomočjo SEPRALa brezplačno razdelili otrokom in mladeničem do 18 let po pol kilograma sladkorja, po 1 škatlo mleka otrokom do 4 let in starčkom in končno vsem ostalim potrošnikom po eno škatlo fižola in kos mila. Sladkor je pošlala Irska, ostalo Združene države.

PREHRANA

Od včeraj dalje je v prodaji bel kruh iz ameriške moke. Zaloge 91 odstotne moke so pod zaporo in so na razpolago pokrajinskemu Prehranjevalnemu uradu. Strogo je prepovedano mešanje moke z drugimi vrstami moke, ki se razlikujejo od nakazane.

Razdeljevanje mleka. Od torka 18. do 30. junija bodo razdeljevali mleko navedenim skupinam potrošnikov, ki imajo tržaške živilske nakaznice:

1) umetno hranjeni otroci do enega leta: 12 škatel izhlapelega mleka; 2) otroci od 1 do 4 let: 1 škatlo izhlapelega mleka; 3) otroci od 4 do 9 let: 1 in pol litra reintegriranega sladkanega mleka na teden; 4) skupina potrošnikov od 9 do 65 let: 500 gr mleka v prahu; 5) osebe nad 65 let: pol litra reintegriranega sladkanega mleka vsak drugi dan; 6) bolniki: 6 škatel izhlapelega mleka; 7) delavci, ki so zaposleni pri nevarnih dušljivih delih: 2 litra reintegriranega sladkanega mleka za 15 dni.

Nove živilske nakaznice. Vse potrošnike opozarjamo, da se je končalo razdeljevanje živilskih nakaznic po domovih. Vse tiste, ki iz kakršnih koli razlogov novih nakaznic niso prejeli, vabijo, da jih dvignejo na občinskem Prehranjevalnem uradu v ulici Malcanton 3, ali na pristojnih uradih v Rojanu, na Opčinah ali Proseku. Rok za vpis register odjemalcev poteče 20. t. m.

Nove tobačne nakaznice. Danes so začeli razdeljevati nove tobačne nakaznice za tržaško občino, ki bodo stopile v veljavo 1. julija. Tobačne nakaznice je treba dvigniti na Tobačnem uradu na trgu Vecchia 1 po naslednjem vrstnem redu: 17. in 18. jun. črke A in B; 19. in 20. jun. C in K; 21. in 22. jun. D do F; 23. jun. G. do L; 24. in 25 jun. M in N; 26. jun. O in Q; 27. in 28 jun. R in S; 29. jun. T in U; 30. jun. V do Z. Pri prevzemu je treba pokazati staro tobačno nakaznico in osebno izkaznico. Vsaka nakaznica stane 4 lire. Uradne ure od 8. do 12. in od 15. do 18, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Razdeljevanje tobaka. Za teden od 17. do 22. tega meseca bo dobil vsak potrošnik, ki ima tobačno nakaznico, po deset cigaret «Macedonia» in 20 cigaret «Nazionali»; potrošnik lahko namesto teh vrst prevzame tudi švicarske cigarete v določenih razmerjih.

250 kg nabojev v hiši v ul. Belli

Civilna policija je odkrila na dvorišču hiše v ulici Belli št. 6 dva stota in pol nabojev kalibra 9 in cev puške. Omenjeni material je bil v vreči in so ga postavili tja neznanci pred nekaj dnevi.

PULJ

ODPUST AGENTA CIVILNE POLICIJE

Nadzorništvo policije Julijske krajine za puljsko področje je odpustilo iz službe člana policije Bruminia Ludvika, in sicer zaradi «obsojanja vrednega vedenja in neopravičljivega ravnanja s civilisti ob priliki manifestacij 11. junija».

Procesija Sv. Rešnjega telesa

V čertek 20. t. m. na praznik Sv. Rešnjega telesa bo odšla iz cerkve Sv. Antona ob 17.30 uri procesija, ki bo nadaljevala pot po ulici Dante, Korzu, čez Borzni trg na trg Unità ter po ulici Orologio, Diaz, Fontanone in S. Michele na trg Sv. Justa, kjer se bo zaključila z govorom škofa in evharističnim blagoslovom.

Uradni list ZVU

Izšel je Uradni list št. 20 Zavezniške vojaške uprave, ki vsebuje uradna in zasebna obvestila. List je naprodaj na Prefekturi v sobi 16.

Razprava proti skvadristom

V soboto dopoldne so na razpravi proti skvadristom, ki so obtoženi plenjenja židovskih trgovin, govorili vse dopoldne branilci obtožencev. Ob 12.15 uri je predsednik razpravo prekinil in objavil, da bo sodišče izreklo razsodbe v ponedeljek (danes) dopoldne.

GORICA

Omejitve dobičkov za trgovce

Podkomisija za določanje cen v Gorici sporoča, da je Zavezniška vojaška uprava določila za tržaško področje naslednje omejitve dobičkov za trgovce na drobno za blago, ki ga kupijo od trgovcev na debelo ali od proizvajalcev. Te omejitve veljajo tudi za goriško področje in se nanašajo na prodajo čiste teže ali na prodajo tare za blago. Za vsakega izmed načinov prodaje je določena dopustna meja.

ZELENJAVA

Krompir, čista teža 20 ostotkov, tara za blago 30 odstotkov, beluši, rdeča pesa, brokoli, articoke, čebula, fižolica, rdeči fižol: 25 odstotkov, tara za blago 25 odstotkov; uvoženi grah, domači grah, uvoženi paradižniki, domači paradižniki, repa, stročji fižol: čista teža 25 odstotkov, tara za blago 25 odstotkov; cikorija, repna cima, paprike, rdeči radič, radič za kuhanje, korenine, zelena, spinača, ohrovt, jedilne buče: čista teža 30 odstotkov, tara za blago 40 odstotkov; cvetača, domače solate, sladki janež, zeleni radič 35 odstotkov, tara za blago 45 odstotkov; zelje: čista teža 40 odstotkov, tara za blago 50 odstotkov; uvožene solate: 65 odstotkov, tara za blago 75 odstotkov.

SADJE

Kostanj, datlji, limone: čista teža 20 odstotkov, tara za blago 30 odstotkov; pomaranče, češnje, mandarine, jabolka, hruške: čista teža 25 odstotkov, tara za blago 35 odstotkov; marelice, breskve, slive, grozdje: čista teža 35 odstotkov, tara za blago 45 odstotkov.

Koncert godbe 88. ameriške divizije

Včeraj je priredila vojaška godba 88. ameriške divizije «Madrih vragov» v parku severno od križišča med ulico Crispi in trgom Verdi koncert za goriško prebivalstvo.

Program so začeli s koračnico «National Emblem», sledile pa so naslednje skladbe: «El Caballero», «Ljubezenska pesem», «Kralj Cotton», «Parada lesenih vojakov», «Spomini», «Kapitan», «Valček vesele vdove», «Zavojevalec» in «Turški marš». Program so zaključili s «Stars and Stripes Forever».

Številni poslušalci so za vsako skladbo nagradili «Modre vrage« z velikim ploskanjem.

Sprejemni izpiti na goriški gimnaziji

Ravnateljstvo Slovenske nižje srednje šole v Gorici objavlja, da sprejema od danes dalje do 25. junija prošnje za sprejemne izpite za prvi razred.

Vsa natančnejša navodila in predpisi so razvidni na oglasni deski imenovane šole v ulici Randaccio 24, vhod z dvorišča. Na oglasni deski so tudi navodila o vseh drugih izpitih.

VABILO LASTNIKOM MLATILNIC

Konzorcij lastnikov mlatilnic za goriško področje poziva vse lastnike mlatilnic, naj pri Združenju industrijcev v ulici Rismondo 3, dvignejo liste z navedbo cen za mlatev za leto 1946.

DNEVNA AVTOBUSNA ZVEZA Z GRADEŽEM

Prihodnjo nedeljo 23. t. m, bo avtobus, ki vozi na progi Gorica-Gradež začel opravljati dnevno službo po naslednjem voznem redu: odhod iz Gorice ob 7. uri; odhod iz Gradeža ob 17. uri.

SPORT

JUGOSLOVANSKI TENISKI IGRALCI V WIMBLEDON

Beograd, 17. junija

Jugoslovanski teniški igralci, ki so premagali francosko moštvo v tenisu v evropskem polfinalu za Davisov pokal, bodo ostali še nekaj dni v Parizu, nato pa bodo odpotovali v Wimbledon, kjer bodo igrali na mednarodnem teniškem turnirju.

Iz Wimbledona se bodo jugoslovanski teniški igralci vrnili v domovino, kjer bodo meseca julija v Zagrebu zaključne igre v evropskem finalu za Davisov pokal, in sicer s Svedsko.

TEKME ZA DAVISOV POKAL V AMERIKI

Sant Luis, 17. junija

Ob začetku izločilnih tekem za Davisov pokal v ameriški coni, sta Frank Parker, prvak ameriškega moštva in Billy Talbert, drugi v moštvu, zmagala nad filipinskimi igralci tenisa z 2:0.

Mehika je izločila iz konkurence Kanado, ker sta brata Vega v srečanju dvojic zmagala nad Wottom in Machenom s 6:3, 6:4 in 6:3. Pred tem sta brata Vega zmagala v obeh igrah poedincev. Tako je Mehika dosegla potrebne tri točke, ki izločijo nasprotnika iz nadaljnjega tekmovanja.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

IZGUBLJENO

V torek 11. t. m. sem na poti med Avčami in Solkanom izgubil malo rjavo aktovko z vsemi dokumenti in denarnico. Poštenega najditelja vljudno prosim, naj odda aktovko najbližji policiji ali na naslov, ki je razviden iz dokumentov, denar pa naj obdrži kot nagrado.

P. G. WODEHOUSE 55.

NOVINAR PSMITH

«Prosim, ne nadaljujte», je dejal, «ker ne bi mogli najti nič boljšega. Vaš načrt, čeprav je zvit, je vsekakor smešen. Sedem tednov je že minulo in v tem času ste poizkusili, da nas kratko malo spravite s tega sveta, ne glede na način; a zdaj mi govorite, da me boste obtožili zaradi obrekovanja. Želel bi, da bi bil prisoten tudi prijatelj Windsor in da bi slišal, kar ste rekli: res, stvar bi ga zelo zanimala. Res.»

Gospod Waring je končno sprejel Psmithovo ponudbo, ki jo je prej odklonil in se vsedel.

«Kaj mislite ukreniti, torej?»

Bila je bela zastava. Vsa bojevitost je izginila v Waringu.

Psmith se je naslonil na naslanjač.

«Povedal vam bom», je odgovoril. «Premislil sem celo zadevo. Najboljši načrt bi bil, če bi vam onemogočil, da postanete župan. Toda v zadnjih časih sem natančno prebiral časnike in sem se prepričal, da je vseeno, pa naj postane župan ta ali oni. Seveda opozicijski listi so šli bolj daleč; toda kandidati so vsekakor vsi skupaj malopridneži. Če bi bil meščan New Yorka, bi se morda zanimal za volitve, toda ker sem le na obisku v vašem mestu, mi ni mar, če bo izvoljen prvi ali drugi izmed kandidatov. Da vam odkritosrčno povem, moje mnenje je: če vas bodo Newyorčani izvolili za župana, bo krivda le njihova. Upam, da vas s temi svojimi besedami ne žalim...»

Gospod Waring ni pripomnil ničesar; zato je Psmith nadaljeval.

«Edina stvar, ki me zanima, so hiše v Pleasant Streetu. Ne bo minulo mnogo časa in jaz bom odšel iz New Yorka in se bom spet posvetil znanju, ki sem ga zapustil za časa počitnic; toda bojim se, da ne bom niti mogel uživati jedač, če bom vedel, da niso zboljšali tistih hiš v Pleasant Streetu. Ljudje bi začudeno poslušali glas v Cambridgeu: 'Nekaj se je zgodilo Psmithu. Nič več ne jé. Moral bi poizkusiti blenkinsopski balzam proti žolču.' Toda ne bi bilo mogoče najti nobenega balzama na svetu, ki bi me lahko ozdravil; počasi bi hiral, kot nenegovana roža: prav gotovo bi bili potem žalostni, ali ne, gospod Wilberfloss?»

Gospod Wilberfloss, ki ni pričakoval, da bi ga Psmith vprašal kaj takšnega, je spet poskočil. Psmith ni čakal odgovora na svoje vprašanje in je nadaljeval:

«Vse, kar mislim ukreniti, je, da vas bom prisilil, da izvlečete iz žepa pet tisoč in tri dolarje!»

Gospod Waring je na polovico vstal.

«Pet tisoč dolarjev!»

«Pa še tri zraven», je dejal Psmith. «Pet tisoč in tri. Morda se ne spominjate, dejstva, da mi je vaš ljubeznivec, prijatelj Repetto, pokvaril klobuk. Ostalo, drugih pet tisoč dolarjev namreč, bom porabil za popravo hiš v Pleasant Streetu in namreč tako, da bo mogoče, da živi tam vsaj kakšen prašič.»

«Pet tisoč dolarjev!» je ponovil gospod Waring. «Toda to je ostudno!»

«Nikakor. To je najmanjša vsota, ki jo potrebujem. Sem se informiral. Torej, kar izvlečite čekovno knjižico, pa bomo vsi veseli.»

«Nimam je pri sebi.»

«Jo imam jaz», je dejal Psmith; iz predala je vzel čekovno knjižico. «Izbrišite ime moje banke in napišite ime vaše; usoda vas potem ne bo preganjala več.»

Gospod Waring se je obotavljal, a končno se je predal. Medtem, ko je pisal, ga je Psmith gledal, kot da bi bil njegov oče.

«Ali ste končali?» je vprašal potem. Nato je poklical: «Prijatelj Maloney!»

«Klicali?» je vprašal fant, ko se je pojavil na pragu.

«Lahko bi stavili vaše življenje, da sem vas klical, prijatelj Maloney. Ali ste že kdaj videli nebrzdanega mustanga?»

«Ne. Toda čital sem nekaj o njem.»

«Torej, zletite v Wall Street s tem čekom, kot da bi bili kakšen nebrzdani mustang; vložite ga na moj račun v Mednarodno Banko.»

Pugsy je izginil.

«Slišal sem, da lahko ustavijo ček» je dejal Psmith. «Kdo vé? Lahko bi se premislili.»

«Kako pa bom gotov, da me ne boste več napadali v vašem listu?» je vprašal gospod Waring.

«Če želite, vam bom napisal pismo. Toda mislim, da ne bo treba. S pomočjo gospoda Wilberflossa imam namen, da postanejo 'Lagodni trenotki', kot so bili pred časom. Pred kratkim me je poklical po telefonu ravnatelj lista, pri katerem je bil nekdaj zaposlen prijatelj Windsor. Povedal sem mu, kaj se je, na žalost, pripetilo prijatelju Windsorju. Nato sem šel sam na obisk k temu prijaznemu gospodu. Res, prijazni človek. Želi, da bi Windsor spet šel k njemu v službo; dal bi mu prav dobro plačo. Potemtakem sem uredil po željah prijatelja Windsorja; mislim, da bo